

23 'Ιουνίου

Εἰς ἓν τῶν προηγουμένων φυλλαδίων τῆς «Εἰκονογραφημένης Ἑστίας» ἐδημοσιεύθη ἀπόσπασμα τοῦ νέου δραματικοῦ εἰδυλλίου τοῦ κ. Δημ. Γρ. Καμπούρογλου «Στὴν Ἰτιά ἀπὸ κάτω» τὸ ὁποῖον παρεστάθη κατ' αὐτὰς ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου Τσόχα. Ἡ Χρυσῆ, μήτηρ τοῦ Γιώτη, ὡς ἐνθυμείσθε, γραία καὶ τυφλή, κοιμᾶται πλησίον τοῦ πηγαδιοῦ, ἐν ᾧ ὁ νεαρὸς Γιώτης, κατερχόμενος ἀπὸ τοῦ δάσους, καὶ ἡ Δροσιά, κόρη χωρική, ἀνερχομένη ἀπὸ τῆς παραλίας, ὅπου ἐπλυνεν ἀνδρομίδας, συναντῶνται ὑπὸ τὴν σκιὰν πελωρίας ἰτέας καὶ ἀμοιβαίως μαγευμένοι, ἀνταλλάσσουσι λόγους τρυφερούς, οἱ ὅποιοι καταλήγουσι εἰς ἓν' ἀγνότατον ἐρωτικὸν ἐναγκαλισμὸν.

Ἡ σκηνὴ αὕτη εἶνε ἀναβίωσις μιᾶς ἄλλης ὁμοίας, ἡ ὁποία συνέβη ἐκεῖ πρὸ ἐτῶν, μετὰ τῆς Χρυσῆς, νεαρᾶς κόρης τότε, καὶ τοῦ πατρὸς τοῦ Γιώτη, νεαροῦ ποιμένος ὡς αὐτός. Τὸ ἴδιον ἕσμα τῆς λυγερῆς συνεκίνησε τὸν νέον, ὁ ἴδιος ἦχος τῆς ποιμενικῆς φλογέρας προσεῖλκυσε τὴν κόρην καὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς μακροβίου ἰτέας τὴν σκιὰν συνήθη, ὅπως σήμερον, ὁ ἄλλυτος ἐρωτικὸς δεσμός. . . . Εἰς τὸ τέλος ἀποθνήσκουσα ἡ γραία Χρυσῆ παρακαλεῖ νὰ τὴν θάψουν στὴν ἀγαπημένη τῆς ἰτιά ἀπὸ κάτω. Ἐκ τῆς ὄραιας ταύτης συμπτώσεως ἀπορρέει κυρίως ἡ λεπτὴ ποιητικὴ αἴρα ἡ διαπνεύουσα τὸ εἰδυλλιον τοῦ κ. Καμπούρογλου καὶ τὸ οἰκογενειακὸν δένδρον μεγαλύνεται οὕτω πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ θεατοῦ εἰς σύμβολον γιγαντιαῖον, δένδρον μαγευμένον, τὸ φύλλωμα τοῦ ὁποίου ἀναπλάσσει ἢ φαντασῖα ὡς ψιθυρίζον ὑπὸ τὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου, ἐκεῖ εἰς τὴν ἔρημον ἐξοχὴν, λόγους ἀγάπης μυστικούς. . .

Κατὰ δεῦτερον λόγον συγκινεῖ ἡ ἀγαθοποιὸς ἐπίδρασις τῆς Δροσιάς ἐπὶ τοῦ Μούρτου. Ὁ Μούρτος αὐτὸς εἶνε ἀδελφὸς τῆς Χρυσῆς. Μετὰ τὸν θάνατον τῶν ἀδελφῶν του, εἶνε αὐτὸν περιῆλθεν ἡ περιουσία τῆς οἰκογενείας, διαψιδοῦται δὲ καὶ τὴν κληρονομικὴν μερίδα τῆς Χρυσῆς, ἡ ὁποία ἔρχεται εἰς τὰ Μέγαρα μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς νὰ τὴν ζητήσῃ. Ὁ Μούρτος εἶνε κακός, ἀναίσθητος, φιλοχρήματος, δυσειδής. Μόνον ἡ ὄραιότης τῆς Δροσιάς τὸν συγκινεῖ καὶ ζητεῖ νὰ τὴν λάβῃ εἰς γάμον. Ἡ πτωχὴ οἰκογενεὶα τῆς χρεωστῆ εἰς τὸν πλούσιον Μούρτον, ὁ ὁποῖος ἔχει εἰς τὸ θυλάκιόν του ὡς ἀπειλὴν τὴν ἀπόφασιν τῆς κατασχέσεως. Ἡ Δροσιά καὶ ἡ μήτηρ τῆς θάπομεινουν μετ' ὀλίγον ἔρημοι, ἄνευ στέγης, ἄνευ ἄρτου. Ἀλλ' οὔτε τοῦ σκληροῦ αὐτοῦ μέλλοντος ἢ ἀποψὲς πείθει τὴν Δροσιάν νὰ δοθῇ εἰς τὸν ἀποτρόπαιον ἐκδιαστήν, τότε προπάντων μετὰ τὴν συνάντησιν τοῦ Γιώτη, τὸν ὁποῖον ἠγάπησεν. Ἡ πάλιν κατ' ἀρχὰς διὰ λόγων καὶ κατόπι δι' ἔρω-

γων, εἶνε ἰσχυρὰ μετὰ τῆς αὐτῆς καὶ τοῦ Μούρτου, εἰς τὸ κρισιμώτερον δὲ σημεῖον ἐπιφαίνεται ὁ Γιώτης, ὁ ὁποῖος τὴν ὑπερασπίζει ἐμπράκτως κατὰ τοῦ ὑβριστοῦ. Ὁ Μούρτος καταγγέλλει τὸν Γιώτην, ἐνεργεῖ δὲ νὰ συλληφθῇ αὐτὸς καὶ ἡ Δροσιά. Ἀλλ' ὁ νέος δραπετεύει, μένει δὲ μόνον ἡ ἢ κόρη δεμένη, ὑπὸ τὴν φύλαξιν τοῦ Μούρτου. Ἰδοὺ στιγμὴ νὰ ἐκδικηθῇ ὁ κακός. Τώρα θὰ τὴν μάθῃ πὼς σπκόνουν χερί ἐναντίον του. Ἀλλὰ καθ' ἦν στιγμὴν ὄρμῃ νὰ τὴν κτυπήσῃ, ἀκούεται πυροβολισμὸς καὶ ὁ Μούρτος πίπτει πληγωμένος εἰς τὴν χεῖρα. Τὸν ἐκτύπησεν ὁ Γιώτης καὶ ἐτρόπην πάλιν εἰς φυγὴν. Ὁ πληγωμένος οἰμώξει ζητῶν βοήθειαν. Ποῖος θὰ τοῦ τὴν δώσῃ; Ἀλλ' ἰδοὺ ἡ Δροσιά, ἡ ὁποία λυεῖ ἐπὶ τέλους τὰ δεσμά τῆς. Ὁ ἐχθρὸς τῆς εὐρίσκειται ἐκεῖ χαμαί, εἰς τὴν διάθεσίν τῆς. Ἀρὰ γε θὰ τὸν ἀποτελειώσῃ; . . . Ὁ κακὸς τὸ φοβεῖται καὶ ζητεῖ ἔλεος. Ἀλλ' ἡ Δροσιά εἶνε ἀγαθὴ καὶ πρὸ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ πληγωμένου καὶ πάσχοντος καὶ ἰκετεύοντος, λησμονεῖ τὸν ἐχθρὸν καὶ τὸν ὑβριστὴν καὶ τῷ παρέχει πᾶσαν βοήθειαν. Ἡ πρᾶξις αὕτη προξενεῖ ἐπανάστασιν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Μούρτου. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἡ Δροσιά ἐξασκεῖ ἀκαταμάχητον ἐπ' αὐτοῦ γόητρον. Ἡ καλωσύνη τῆς ἢ ἀγγελικὴ τὸν συγκινεῖ περισσότερο ἀπὸ τὴν ὄραιότητά τῆς, τὴν ὁποῖαν ἄλλοτε ἐπεθύμησε καὶ ὅ,τι δὲν ἔκαμεν ὁ ἔρωτος, τὸ ἔκαμεν ὁ θαυμασμὸς. Ὁ κακὸς ἔγινε καλός. Φθάνουν οἱ χωροφύλακες, ἀλλ' ὁ Μούρτος δὲν προδίδει τὸν τραυματίσαντα. Καὶ τελειώνει νὰ τὸν ἀσπασθῇ εἰς τὴν τελευταίαν σκηνήν, τὸν Γιώτην αὐτὸν ὁ ὁποῖος τὸν ἐστέρησε τῆς χειρὸς του καὶ τῆς Δροσιάς, ἐν ᾧ ἡ γραία Χρυσῆ ἀποθνήσκει εὐτυχῆς διὰ τὴν συμφιλίωσιν, ἡ ὁποία ἐξασφαλίζει ὄλων τῶν ἀγαπητῶν τῆς τὴν εὐτυχίαν.

Αὕτη ἐν ὀλίγοις εἶνε ἡ οὐσία τοῦ δραματικοῦ εἰδυλλίου. Τὸ παρακολουθεῖ τις μετ' εὐχαριστήσεως ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, ἁρμονικόν, σύμμετρον, καλογραμμένον. Τὰ λυρικά του μέρη εἶνε ἐξοχα πολλαχού δέ,—προπάντων εἰς τὴν δευτέραν καὶ τετάρτην πράξιν—καὶ τῆς δραματικῆς ἀληθείας αἰσθάνεται τις τὴν πνοήν. Τὸ ὄλον εἶνε πλῆρες ποιήσεως, ἀποτελεῖ δὲ μίαν τῶν ὄραιότερων ἐμπνεύσεων, τὰς ὁποίας εἶδομεν ἀπὸ σκηνῆς. Ἐπὶ πλέον δὲ καὶ οἱ στίχοι εἶνε ὡςεπιτοπολύ ὄραιοι, μετ' ἐπιγραμματικῆς συχνὰ λιτότητος διατυποῦντες ἰδέας, ὡς ἀποφθέγματα.

Δὲν ἠξέυρομεν τώρα ἂν εἶνε δίκαιον τὸ εἰδυλλιον νὰ κριθῇ ὡς δρᾶμα. Ἀλλὰ τότε μόνον εἰς τὸ ἔργον τοῦ κ. Καμπούρογλου θὰ εἰρισκῆ τις ἐλλείψεις οὐσιώδεις. Τὰς ὑποδεικνύει ὄλας, μετ' ἐκτάκτου ἀνθρωπότητος καὶ κριτικῆς διαυγείας εἰς ἄρθρον δημοσιευθὲν εἰς τὴν καθημερινὴν «Ἑστία» ὁ κ. Κουρτίδης καὶ ἐκεῖ παραπέμπομεν τοὺς ἀναγνώστας μας.

Ἡ παράστασις τοῦ ἔργου ἐστῆθη ὑπὸ ἐπιτυχίας. Εἰς τοὺς θεατὰς ἤρθεσε πολὺ, καταχειροκροτηθέν, εἰς τοῦτο δὲ συνέτειναν καὶ οἱ ἠθοποιοί, προπάντων ὁ Παντόπουλος. Ἀλλ' ἄρὰ γε, ἐγεννήθη ὁ ἐνθουσιασμὸς ἐκεῖνος καὶ ἐχύθησαν τὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα προκαλεῖ ἢ παράστασις τῶν «Ὀρφανῶν» τῶν «Ρακοσυλλεκτῶν» καὶ

τῶν λοιπῶν λαϊκῶν δραμάτων; Ὅχι, τὴν θορυβώδη καὶ ἐνθουσιαστικὴν αὐτὴν ἐπιτυχίαν δὲν εἶχεν ἢ «Ἰτιά» ἀλλὰ παρ' ἡμῖν, ὅπου οἱ ἀληθεῖς καλαισθητοὶ μετροῦνται εἰς τὰ δάκτυλα, ἔργον φιλολογικὸν δὲν εἶνε ἀκόμη δυνατόν νὰ τὴν ἔχη. Τὸ κοινὸν μας, — καθὼς καὶ μερικοὺς κριτικούς — συγκινεῖν δράματα ἀνάλογα πρὸς τὰ μυθιστορήματα τῶν ἡμερησίων ἐπιφυλλίδων.

Γρ. Ξ.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΙΑΓΝΑΔΑΤΤΑ¹

Ποίημα Ἰνδιό.-Μετάφρ. Α. Ν. Κεφαλληνού.

— Τέτοια θλιπτικὴ φωνὴ γροικῶντας, ὁ νοὺς μου ἐσκοτίνισε, καὶ τρεμάμενος ἀπὸ φόβου μὴ ἔκαμα ἓνα κρῖμα ἀσκήνω νὰ πῆσῃ τὸ δοξάρι ἀπὸ τὸ χεῖρ μου. Σιμόνοντας μὲ βία εἶδα πληγωμένον εἰς τὴν καρδίᾳ ἓναν δυστυχον νέον μὲ φόρεμα δερμάτινον καὶ μὲ δεμένα τὰ μαλλιά σὰν ἀσκητῆς² πεσημένον εἰς τὸ νερό. Αὐτὸς βαθρὰ πληγωμένος θανάσιμα σηκόνοντας τὰ μάτια πρὸς ἐμὲ τὸν ἄθλιο, τοῦτα τὰ λόγια εἶπε, ὦ βασίλισσα, σὰν νὰ θελε νὰ μὲ κάψῃ μὲ τὴ φλόγα τοῦ θυμοῦ του. — Ἐὶ κακὸ σοῦ ἔχω κάμη πολεμιστῆ, κ' ἐσκοτώσες ἐμὲ πού ζῶ 'ς τὰ δάση κ' ἤλθα νὰ πάρω νερὸ γιὰ τοὺς γονεῖς μου; Αὐτοὶ οἱ δυστυχισμένοι τυφλοὶ γέροντες γονεῖς μου, ἔρμοι εἰς τὸ μοναχὸ δάσος, ἐμὲ προσμένουν μὲ πόθο. Μὲ αὐτὴ τῆ μὴ σαίττεια τρεῖς ἐσκοτώσες, σκληρὲ, ἐμὲ καὶ τῆ μητέρα μου καὶ τὸν γλυκὸ μου πατέρα, γιατί, πού κακὸ δὲν ἐκάμαμε; Βέβαια δὲν βλέπω κανέναν καρπὸ ἀπὸ τὴν ἄσκησι ἢ καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσι τῶν ἱερῶν βιβλίων ἀφοῦ δὲν γνωρίζει ὁ πατέρας μου πού σύ, ἄφρονα, μ' ἐσκοτώσες. Ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ ἐγνωρίζε τί θὰ ἐδύνουτον νὰ κάμη ἀπὸ τὴν τύφλα ἀκίνητος; καθὼς τὸ κομμένο δένδρον δὲ δύναται νὰ βοηθήσῃ ἄλλο δένδρον πού κόβεται. Πήγαινε εὐθὺς καὶ διηγῆσου το σοῦ τοῦ πατέρα μου, ὦ Ῥαγουίδη³, μὴ σὲ κάψῃ ἡ κατάρρα του ὅπως τὴν ξερὴ πελεκοῦδα ἢ φωτιά. Αὐτὸ τὸ μονοπάτι βγαίνει εἰς τὸ ἐρημητήριο τοῦ πατέρα μου, πήγαινε γοργὰ καὶ κάμε νὰ λάβῃ ἔλεος γιὰ σέ, μὴν ὀργισθῇ καὶ σοῦ δώσῃ τὴν κατάρρα του. Βγάλε μου γλήγορα τὴ σαίττα. Αὕτη ἢ σαίττα πού σύ ἔχεις σαίττεψη φλογίζοντας τὴν καρδίᾳ ὅσῃ ἢ φωτιά τῆς ἀστραπῆς μου σβύνει τὴν πνοή. Τράβηξέ μου τὴ σαίττα μὴ λάβω θάνατο μ' αὐτὴν μὲς τὴν πληγή. Ὅχι δὲν εἶμαι ἐγὼ δύο φορὲς

¹ Ἴδε σελ. 188.² Γνώρισμα τῶν ἀσκητῶν ἦταν ἓνας τρόπος χτενιστῆς ἰδιαίτερος καὶ τὰ φορέματα πού ἐφοροῦσαν ἢ δερμάτινα ἢ καὶ ἀπὸ φλοῦδες τῶν δένδρων.³ Ραγουίδης εἶναι τὸ πατρωνυμικὸν ὄνομα πού εἶχαν οἱ βασιλεῖς τῆς Αἰθιοπίας ἀπὸ τὸν Ῥαγὸν προπάππον τοῦ Ῥάμα, καθὼς καὶ Ἰζθακούιδης ἀπὸ τὸν Ἰζθακὸν ἓναν ἀπὸ τοὺς προγόνους τοῦ Ῥάμα.